

Nasilje nad ženama i djevojkama na internetu

SADRŽAJ

Uvod

1

Nasilje na internetu kao oblik
rodno uvjetovanoga nasilja

1

Što je nasilje nad ženama
i djevojkama na internetu?

1

Utvrdjivanje oblika nasilja nad
ženama i djevojkama na internetu

2

Dostupnost podataka
i istraživanja

3

Odgovori tijela za provedbu
zakona

4

Zaključci i preporuke

5

Bilješke

6

Uvod

Sve veći doseg interneta, brzo širenje i stalna dostupnost mobilnih informacija te raširena upotreba društvenih mreža, zajedno s postojećom pandemijom nasilja nad ženama i djevojkama (eng. *violence against women and girls* – VAWG) ⁽¹⁾, doveli su do pojave nasilja nad ženama i djevojkama na internetu kao rastućeg globalnog problema s potencijalno značajnim gospodarskim i društvenim posljedicama ⁽²⁾.

Istraživanja pokazuju ⁽³⁾ da svaka treća žena doživi neki oblik nasilja tijekom svojeg života, a procjenjuje se da je svaka deseta žena već doživjela jedan oblik nasilja na internetu otkad je navršila 15 godina ⁽⁴⁾ unatoč činjenici da je povezanost putem interneta relativno nova i tek rastuća pojava. Pristup internetu ubrzano postaje nužan za gospodarsko blagostanje ⁽⁵⁾ i sve se više promatra kao temeljno ljudsko pravo ⁽⁶⁾; stoga je presudno osigurati da taj digitalni javni prostor bude sigurno i osnažujuće mjesto za sve, uključujući žene i djevojke.

Kako bismo bolje razumjeli prirodu i raširenost nasilja nad ženama i djevojkama na internetu, Europski institut za ravnopravnost spolova (EIGE) nedavno je proveo istraživanje kojemu je cilj bio utvrditi i analizirati postojeća istraživanja o različitim oblicima nasilja nad ženama i djevojkama na internetu i procijeniti dostupnost podataka dobivenih istraživanjem i administrativnih podataka o toj pojavi. Ova se publikacija temelji na rezultatima tog istraživanja i dobivenim preporukama.

Nasilje na internetu kao oblik rodno uvjetovanoga nasilja

Što je nasilje nad ženama i djevojkama na internetu?

Nasilje nad ženama i djevojkama na internetu još uvijek nije u potpunosti konceptualizirano ni pravno uređeno na razini EU-a. Nadalje, nema raspoloživih rezultata istraživanja razvrstanih po spolu na temu raširenosti i štetnosti nasilja nad ženama i djevojkama na internetu na razini EU-a, a broj takvih istraživanja ograničen je i na nacionalnoj razini unutar država članica EU-a. Međutim, dostupna istraživanja pokazuju da su žene nerazmjerno češće žrtve određenih oblika nasilja na internetu u odnosu na muškarce. Na primjer, istraživanje u kojemu je sudjelovalo više od 9 000 korisnika interneta iz Njemačke u dobi od 10 do 50 godina pokazalo je da su žene značajno češće žrtve seksualnog uznemiravanja i uhođenja na internetu nego muškarci, a učinci tih oblika nasilja traumatičniji su za žrtve ⁽⁷⁾.

Takve rezultate potkrepljuje istraživanje iz 2014. godine koje je proveo istraživački centar Pew u Sjedinjenim Američkim Državama ⁽⁸⁾ i koje je pokazalo da iako muškarci nešto češće doživljavaju relativno „blage” oblike uznemiravanja na internetu nego žene (kao što su vrijeđanje i sramoćenje), žene (osobito mlade žene u dobi od 18 do 24 godine) nerazmjerno češće doživljavaju teške vrste uznemiravanja na internetu, konkretno uhođenje i seksualno uznemiravanje.

Slični rezultati ponovili su se i u daljnjim istraživanjima, otkrivajući ograničenja u primjeni „rodno slijepog” pristupa nasilju na internetu; postojeći dokazi upućuju na to da žene i muškarci različito doživljavaju oblike nasilja i štetu koja iz njih proizlazi ⁽⁹⁾.

Osim toga, stručnjaci upozoravaju na to da je pogrešno konceptualizirati nasilje nad ženama i djevojkama na internetu kao posve zasebnu pojavu u odnosu na nasilje u „stvarnom svijetu”, već da ih je ispravnije promatrati kao cjelinu. Primjerice, slučajevi u kojima je riječ o uhođenju partnera ili bivšeg partnera na internetu slijede iste obrasce kao i uhođenje izvan interneta te se stoga isto tako smatraju nasiljem među

partnerima ⁽¹⁰⁾, koje je samo potpomognuto upotrebom tehnologije ⁽¹¹⁾. Dokazi potvrđuju da nasilje na internetu i izvan njega treba smatrati jednom cjelinom: istraživanje provedeno u Ujedinjenoj Kraljevini pokazuje da je u više od polovice slučajeva (54 %) uhođenju na internetu prethodio prvi susret u stvarnim okolnostima ⁽¹²⁾.

Nadalje, podaci FRA-ina istraživanja iz 2014. pokazuju da je 77 % žena koje su doživjele uznemiravanje na internetu ⁽¹³⁾ doživjelo i barem jedan oblik seksualnog i/ili fizičkog nasilja od intimnog partnera, a 7 od 10 žena (70 %) koje su doživjele uhođenje na internetu ⁽¹⁴⁾ doživjelo je i barem jedan oblik fizičkog i/ili seksualnog nasilja od intimnog partnera ⁽¹⁵⁾.

Utvrđivanje oblika nasilja nad ženama i djevojkama na internetu

Postoje razni oblici nasilja nad ženama i djevojkama na internetu, uključujući ali ne ograničavajući se na uhođenje na internetu, objavljivanje pornografskog sadržaja bez pristanka žrtve (tzv. osvetnička pornografija), rodno uvjetovano vrijeđanje i uznemiravanje, ponižavanje žena zbog njihove seksualnosti, prisiljavanje žrtve na gledanje pornografskog materijala, seksualne iznude, prijetnje silovanjem i smrću, objavljivanje privatnih podataka žrtve i trgovanje ljudima omogućeno upotrebom tehnologije ⁽¹⁶⁾.

EIGE će se u ovoj publikaciji primarno usredotočiti na one oblike nasilja nad ženama i djevojkama na internetu koji se najbliže povezuju s nasiljem među partnerima (eng. *intimate partner violence* – IPV) zbog postojećeg znanja o teškom utjecaju nasilja među partnerima na žrtve. Takvi oblici nasilja uključuju: uhođenje na internetu, uznemiravanje na internetu i objavljivanje pornografskog sadržaja bez pristanka žrtve.

Kao što je to slučaj s nasiljem među partnerima izvan interneta, nasilje nad ženama i djevojkama na internetu može se očitovati u različitim oblicima nasilja, uključujući seksualno, psihičko i, kao što pokazuju rastući trendovi, ekonomsko nasilje, pri čemu je sadašnji ili budući status zaposlenja ugrožen zbog sadržaja objavljenog na internetu. Ne smije se zanemariti ni mogućnost da se nasilje na internetu očituje psihičkim posljedicama. Međutim, potrebna su daljnja ispitivanja iskustava žrtava nasilja nad ženama i djevojkama na internetu kako bismo bolje razumjeli njegov utjecaj.

Ne postoje dogovorene definicije takvih oblika nasilja nad ženama i djevojkama na internetu na razini EU-a i stoga se sljedeća objašnjenja temelje na pregledu literature.

Uhođenje na internetu

Uhođenjem na internetu smatra se uhođenje putem e-pošte, SMS poruka (ili poruka na internetu) ili na bilo koji način putem interneta. Uhođenje uključuje ponovljene incidente koji pojedinačno možda i jesu bezopasne radnje, ali zajedno potkopavaju osjećaj sigurnosti žrtve te uzrokuju napetost, strah ili uznemirenost.

Takve radnje uključuju:

- slanje poruka e-pošte, tekstnih (SMS) ili instant poruka koje su uvredljive ili prijeteće,
- objavljivanje uvredljivih komentara o žrtvi na internetu,
- dijeljenje privatnih fotografija ili videozapisa žrtve putem interneta ili mobilnog telefona.

Da bi se slučaj smatrao uhođenjem na internetu, takve radnje moraju biti ponovljene i mora ih počinuti ista osoba.

Uznemiravanje na internetu

Uznemiravanje na internetu može imati mnoge oblike, ali za potrebe ove publikacije uključuje sljedeće:

- neželjene seksualno eksplicitne poruke e-pošte, SMS poruke ili poruke na internetu,
- neprimjerene ili uvredljive ponude na društvenim mrežama ili sobama za razgovor na internetu,
- prijetnje tjelesnim i/ili seksualnim nasiljem putem poruka e-pošte, SMS poruka ili poruka na internetu,
- govor mržnje, tj. komunikacija koja omalovažava, vrijeđa ili kritizira pojedinca ili mu prijeti na temelju njegova identiteta (roda) i drugih osobina (kao što su seksualna orijentacija ili invalidnost).

Objavljivanje pornografskog sadržaja bez pristanka žrtve

Poznatije kao seksualno iskorištavanje na internetu ili osvetnička pornografija, objavljivanje pornografskog sadržaja bez pristanka žrtve uključuje objavljivanje seksualno eksplicitnih fotografija ili videozapisa bez pristanka pojedinca koji se pojavljuje u tom sadržaju. Počinitelj je često bivši partner koji je došao do slika ili videozapisa tijekom prethodne veze sa žrtvom, a cilj mu je javno osramotiti i poniziti žrtvu radi osvete za okončanje veze. Međutim, počinitelji nisu nužno partneri ili bivši partneri, a motiv im nije uvijek osveta. Slike se također mogu dobiti hakiranjem računala žrtava, njihovih

računa na društvenim mrežama ili telefona, a cilj im može biti nanijeti stvarnu štetu u „stvarnom životu“ žrtve (kao što je dobivanje otkaza).

U posljednjih nekoliko godina u državama članicama EU-a i SAD-u bilo je više slučajeva žrtava objavljivanja pornografskog sadržaja bez pristanka, većinom žena, zbog kojih su mnoge počinile samoubojstvo ⁽¹⁷⁾. Rezultati istraživanja upućuju na to da je do 90 % žrtava osvetničke pornografije ženskog spola ⁽¹⁸⁾ i da se broj takvih slučajeva povećava ⁽¹⁹⁾. Povećava se i broj internetskih stranica posvećenih dijeljenju osvetničke pornografije na kojima korisnici i uz slike mogu objaviti i osobne podatke kao što su adresa žrtve, podaci o poslodavcu i poveznice na internetske profile žrtve ⁽²⁰⁾.

Još je jedan poveznici trend s jednako razornim posljedicama po žrtve prenošenje uživo incidenata seksualnog napastovanja i silovanja putem društvenih mreža. Dosad su u 2017. zabilježena dva istaknuta slučaja žrtava čije je silovanje prenošeno na internetu uživo putem funkcije „Facebook live“, jedan u Švedskoj, drugi u SAD-u ⁽²¹⁾.

Dostupnost podataka i istraživanja

Nema mnogo podataka o nasilju nad ženama i djevojkama na internetu u EU-u i stoga se vrlo malo zna o stvarnom postotku žena i djevojaka koje su žrtve nasilja na internetu i učestalosti štete. Najcjelovitiji podaci dostupni na razini EU-a dobiveni su iz istraživanja na temu nasilja nad ženama koje je diljem Europske unije provela Europska agencija za temeljna prava (FRA) 2014., a koje uključuje pitanja o uhođenju na internetu ⁽²²⁾ i uznemiravanju na internetu ⁽²³⁾. Međutim, s obzirom na to da je ovo istraživanje predstavljalo prvo prikupljanje podataka o tim oblicima nasilja nad ženama i djevojkama na internetu na razini EU-a, nema načina da se vremenski prati razvoj pojave i trendova u pogledu broja žrtava.

Osim jednog istraživanja (u Danskoj 2008.), nije bilo moguće pronaći nacionalno reprezentativna istraživanja na razini država članica o raširenosti nasilja nad ženama i djevojkama na internetu ⁽²⁴⁾.

S obzirom na to da u većini država članica oblici nasilja nad ženama i djevojkama na internetu nisu kriminalizirani, podaci policije ili pravosuđa o ovoj pojavi oskudni su. U državama članicama u kojima oblici nasilja nad ženama i djevojkama na internetu jesu kriminalizirani, raspoloživi rezultati istraživanja nisu razvrstani prema spolu žrtve i počinitelja ni prema odnosu između njih, što ograničava korisnost podataka ⁽²⁵⁾. Taj nedostatak podataka ograničava mogućnost provođenja rodne analize nasilja na internetu i usporedbe nasilja nad ženama i djevojkama na internetu i izvan njega.

Uz rješavanje navedenih nedostataka potrebno je i više istraživanja u sljedećim područjima:

1. Upotreba oglasa ili objava na internetu kako bi se žene namjerno dovelo u potencijalno opasne situacije (tzv. vrbovanje).
2. Procjena ozbiljnosti štete koju su pretrpjele žene i djevojke koje su žrtve nasilja na internetu i utjecaja koji je to imalo na njihove živote.
3. Pregled dobrih praksi u pogledu odgovora policije i pravosuđa na nasilje nad ženama i djevojkama na internetu, uključujući i perspektivu žrtava.
4. Utvrđivanje i analiza čimbenika rizika i postupaka procjene rizika kako bi se spriječila šteta i ponovna viktimizacija.

Odgovori tijela za provedbu zakona

Nekoliko je država članica nedavno donijelo zakone koji se odnose na nasilje nad ženama i djevojkama na internetu; na primjer, u Ujedinjenoj Kraljevini, Francuskoj, Njemačkoj i Malti donesene su odredbe koje kriminaliziraju osvetničku pornografiju, a u Irskoj i Sloveniji takve su politike u pripremi. Iako je ovo korak u pravom smjeru, istraživanja upućuju na to da trenutačni pravni i politički pristupi u EU-u ne uspijevaju adekvatno obuhvatiti društvenu i psihičku štetu koja proizlazi iz upotrebe seksualnog sadržaja u svrhu uznemiravanja, prisiljavanja ili ucjenjivanja žena ⁽²⁶⁾.

Nadalje, istraživanja otkrivaju da sektor kaznenog pravosuđa ne čini dovoljno za žene i djevojke koje su žrtve nasilja na internetu. Na primjer, u prvih šest mjeseci nakon kriminalizacije osvetničke pornografije, u Ujedinjenoj Kraljevini prijavljeno je 1 160 slučajeva, od čega 61 % prijava nije rezultiralo daljnjim postupanjem protiv navodnog počinitelja ⁽²⁷⁾.

Tijekom 2013., koalicija „Iskorijenimo nasilje nad ženama“ (eng. *End Violence Against Women Coalition – EAW*) na okruglom je stolu prikupila svjedočanstva o provođenju relevantnih zakona i progonu nasilja i uznemiravanja na internetu, izrazivši zabrinutost da su tijela kaznenog pravosuđa uvela drugačiji i manje učinkovit pristup nasilju i uznemiravanju počinjenom na internetu u usporedbi s onim izvan interneta. Neki su sudionici i sami iskusili „potpuno neprimjerene reakcije policije“ pri prijavljivanju zločina počinjenog na internetu ⁽²⁸⁾.

Istraživanja odražavaju te zabrinutosti i otkrivaju frustraciju žena zbog činjenice da policija svaku pojedinu komunikaciju na internetu tretira kao zaseban čin, a zanemaruje kumulativni utjecaj zlostavljanja ⁽²⁹⁾. To nadalje odražava širu zabrinutost zbog odgovora kaznenopravnog sustava na nasilje nad ženama i djevojkama općenito (a posebno na nasilje među partnerima). Štoviše, kultura okrivljavanja žrtava i dalje postoji, osobito u slučajevima osvetničke pornografije, što upućuje na nedostatak razumijevanja i svijesti. To dodatno pogoršava činjenica da (prema istraživanju provedenom 2014. godine u SAD-u) više od polovice žrtava uhođenja i uhođenja na internetu svoje iskustvo ne prepoznaje kao zločin ⁽³⁰⁾.

Ti neprimjereni odgovori kaznenopravnog sustava mogu se dijelom pripisati lažnoj dihotomiji između nasilja nad ženama i djevojkama na internetu i izvan njega, što rezultira

time da policija zanemaruje i podcjenjuje štetu nasilja nad ženama i djevojkama na internetu, a iskustva žrtava smatra „incidentima“, a ne obrascima ponašanja tijekom vremena.

Ti rezultati otkrivaju potrebu za oblikovanjem učinkovitih političkih intervencija na razini EU-a i na razini država članica, uključujući ali ne ograničavajući se na: obuku osoblja policije i pravosudnog osoblja o nasilju nad ženama i djevojkama na internetu te kampanje za podizanje svijesti.

Dobre prakse

Zakonodavstvo

U Ujedinjenoj Kraljevini dijeljenje je privatnih fotografija ili videozapisa seksualnog sadržaja bez pristanka osobe koja se na njima nalazi s namjerom da se izazove uznemirenost u travnju 2015. postalo kazneno djelo s maksimalnom kaznom zatvora od dvije godine ⁽³¹⁾. U rujnu 2016. objavljeno je da je od stupanja tog zakona na snagu više od 200 osoba kazneno progonojeno ⁽³²⁾.

Francuska je 2016. donijela Zakon o digitalnoj republici koji podrazumijeva strože sankcioniranje onih koji su proglašeni krivima za osvetničku pornografiju. Prema novom zakonu, počinitelji mogu biti osuđeni na dvije godine zatvora ili kaznu od 60 000 EUR ⁽³³⁾.

Slične odredbe donio je sud u Njemačkoj koji je 2014. proglasio nezakonitim pohranjivanje privatnih fotografija bivšeg partnera nakon što je on/ona zatražio njihovo brisanje ⁽³⁴⁾.

Istraživanja i intervencije

Ujedinjena Kraljevina je 2009. godine pokrenula Nacionalni centar za istraživanje uhođenja na internetu (eng. *The National Centre for Cyber-stalking Research – NCCR*) ⁽³⁵⁾ čiji je zadatak istraživanje i analiza raširenosti, motivacije i utjecaja nasilja nad ženama i djevojkama na internetu te procjena rizika te vrste nasilja. Centar je 2011. objavio rezultate istraživanja o prirodi, raširenosti i utjecaju nasilja nad ženama i djevojkama na internetu ⁽³⁶⁾, a trenutačno provodi istraživanje o utjecaju i raširenosti osvetničke pornografije. Centar je 2015. uspostavio i telefonsku liniju za žrtve osvetničke pornografije, primivši gotovo 2 000 poziva u prvih šest mjeseci ⁽³⁷⁾.

Slovenija će od srpnja 2017. pokrenuti projekt pod nazivom „CYBERVAW“ kojemu je cilj razvijanje aktivnosti u pogledu podizanja svijesti i obrazovanja koje šire jasnu poruku o nultoj toleranciji na nasilje nad ženama i djevojkama na internetu, s posebnim naglaskom na sprječavanje rodno uvjetovanog nasilja i uznemiravanja na internetu kao oblika nasilja nad ženama i djevojkama na internetu ⁽³⁸⁾.

Zaključci i preporuke

Ukratko, zbog trenutnog nedostatka istraživanja i podataka na razini EU-a, ne možemo adekvatno utvrditi raširenost ili utjecaj nasilja nad ženama i djevojkama na internetu u EU-u. Međutim, sve više dokaza upućuje na to da ta rastuća pojava nerazmjerno češće pogađa žene i djevojke te da ozbiljno utječe na „stvarni” život žrtava. Kako bi se preciznije utvrdila raširenost i čimbenici rizika te učinkoviti odgovori politika na nasilje nad ženama i djevojkama na internetu, razvoj alata za mjerenje i utvrđivanje razmjera tih vrsta djela trebao bi biti prioritet.

Sljedeće preporuke usklađene su s međunarodnim pravnim okvirom za ljudska prava, uključujući i Istanbulsku konvenciju, a temelje se na pregledu postojeće literature i dokaza. Njihov je konačni cilj pružiti podršku državama članicama EU-a u poboljšanju odgovora institucija na nasilje nad ženama i djevojkama na internetu radi zaštite žena na internetu i u svakodnevnom životu.

1. Odgovori politika trebali bi biti oblikovani na način da se nasilje nad ženama i djevojkama na internetu prepoznaje kao oblik nasilja nad ženama. Strategije za suočavanje s problemom nasilja nad ženama i djevojkama na internetu moraju uključivati i glas žena koje su žrtve te pojave.
2. U neposrednoj bi budućnosti definicije kibernetičkog kriminala na internetskoj stranici Glavne uprave za migracije i unutarnje poslove trebale biti ažurirane na način da uključuju oblike nasilja nad ženama i djevojkama na internetu ili bi barem trebale uključivati mizoginiju u trećem dijelu svoje definicije ⁽³⁹⁾.
3. EU bi trebala težiti postizanju dogovora o definicijama oblika nasilja nad ženama i djevojkama na internetu te bi trebala uključiti te oblike nasilja u zakonodavstvo EU-a kako bi osigurala da žene i djevojke koje su žrtve nasilja na internetu u državama članicama ostvare pravdu i imaju pristup specijaliziranim službama za podršku.
4. Prioritet bi trebao biti poboljšanje u pogledu razvrstavanja podataka po spolovima na razini EU-a o raširenosti i šteti nasilja nad ženama i djevojkama na internetu te razvijanje pokazatelja za mjerenje učinkovitosti intervencija.
5. Pristup suočavanju s ovom pojavom ne smije uskratiti ženama i djevojkama mjesto u većem javnom prostoru koje dobivaju s pomoću internetske povezanosti. Nadolazeće istraživanje o rodno uvjetovanom nasilju na razini EU-a trebalo bi uključivati i pitanje o tome izbjegavaju li žene internetski prostor zbog straha od doživljavanja nasilja.
6. Postoji potreba za kvantitativnim i kvalitativnim istraživanjima, temeljenima na perspektivi žrtava, koja ispituju reakciju sustava.
7. Kako bi se poboljšali odgovori na kibernetički kriminal, trebalo bi uvesti obuku osoblja policije o nasilju nad ženama i djevojkama na internetu s rodnom perspektivom.
8. Postoji potreba za kampanjama za podizanje svijesti koje bi informirale žene i djevojke o nasilju nad ženama i djevojkama na internetu, njihovim zakonskim pravima i dostupnim službama za podršku.
9. Potrebno je razviti preventivne mjere koje uključuju sektor IKT-a, među ostalim i usvajanje autonomnih standarda kako bi se izbjeglo širenje štetnih rodnih stereotipa i ponižavajućih slika žena ili slika koje seks povezuju s nasiljem.
10. Za institucije i agencije na razini EU-a koje se bore protiv kibernetičkog kriminala važno je da se suprotstave i rodnim oblicima kibernetičkog kriminala, osobito u pogledu namjernog dovođenja žena u potencijalno opasne situacije, tzv. vrbovanje, kao što je trgovanje ljudima.

Bilješke

- (1) Vijeće Europe definira „nasilje nad ženama“ kao „kršenje ljudskih prava i oblik diskriminacije žena te bilo koji čin rodno uvjetovanog nasilja koje rezultira, ili može rezultirati, fizičkom, spolnom, psihičkom ili ekonomskom povredom ili patnjom žene, uključujući i prijetnje takvim djelima, prisilu ili svojevoljno oduzimanje slobode, bilo u javnom ili privatnom životu“ (<https://rm.coe.int/168008482e>).
- (2) Komisija UN-a za širokopojasni pristup i digitalni razvoj (eng. *UN Broadband Commission for Digital Development*) (2015.). *Cyber Violence Against Women and Girls: A WorldWide Wake-Up Call*. Dostupno na: http://www.unwomen.org/-/media/headquarters/attachments/sections/library/publications/2015/cyber_violence_gender%20report.pdf?vs=4259.
- (3) Svjetska zdravstvena organizacija, Odjel za reproduktivno zdravlje i istraživanje, Londonska škola za higijenu i tropsku medicinu, Južnoafričko vijeće za medicinska istraživanja (2013.). *Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence*, str. 2. Dostupno na: <http://www.who.int/reproductivehealth/publications/violence/9789241564625/en/>.
- (4) Agencija Europske unije za temeljna prava (2014.). *Violence against women: an EU-wide survey – Main results*. Luksemburg: Ured za publikacije Europske unije, str. 104. Dostupno na: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>.
- (5) Cilj 9.C UN-ovih ciljeva održivog razvoja: pružiti univerzalan i cijenom pristupačan pristup internetu u znak prepoznavanja njegova razvojnog potencijala (vidjeti: <https://sustainabledevelopment.un.org/sdg9> i <https://www.one.org/us/2015/09/26/the-connectivity-declaration-demanding-internet-access-for-all-and-implementation-of-the-global-goals/>).
- (6) Vijeće UN-a za ljudska prava (2016.). Neobvezujuća rezolucija. Članak 32. *The promotion, protection and enjoyment of human rights on the Internet*. Dostupno na: https://www.article19.org/data/files/Internet_Statement_Adopted.pdf.
- (7) Staude-Müller, F., Hansen, B., Voss, M. (2012.). How stressful is online victimization? Effects of victim's personality and properties of the incident. *European Journal of Developmental Psychology*, 9(2). Dostupno na: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17405629.2011.643170>.
- (8) Istraživački centar Pew (2014.). *Online Harassment*. Dostupno na: <http://www.pewinternet.org/2014/10/22/online-harassment/>.
- (9) Maple, C., Shart, E., Brown, A. (2011.). *Cyber stalking in the United Kingdom: An Analysis of the ECHO Pilot Survey*. Sveučilište u Bedfordshireu. Dostupno na: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17405629.2011.643170>.
- (10) „Nasilje među partnerima“ definira se kao obrazac agresivnog i prijetećeg ponašanja, uključujući fizičke, seksualne i psihološke radnje kao i ekonomsku prisilu, koje odrasle osobe ili adolescenti mogu upotrebljavati protiv svojih intimnih partnera bez njihova pristanka. Nastali osjećaji srama, straha i bespomoćnosti dovode do niskog postotka prijavljivanja takvih zločina, a stoga i do relativno malenog broja osuda. Nasilje muškaraca nad partnericama čini najveći dio nasilja među partnerima (<http://eige.europa.eu/rdc/thesaurus/terms/1265>).
- (11) Burney, E. (2009.). *Making People Behave: Anti-Social Behaviour. Politics and Policy*. Routledge.
I: Chakraborti, N. i Garland, J. (2009.). *Hate Crime: Impact, Causes and Responses*. Drugo izdanje. London: Sage Publications Ltd.
- (12) Velik broj istraživanja, među kojima je i ono koje su proveli Pathé i Mullen (1997.), ističe da žene uhođenje na internetu doživljavaju traumatičnije nego muškarci. (Pathé, M. i Mullen, P.E. (1997.). The impact of stalkers on their victims. [Sažetak] *British Journal of Psychiatry, siječanj 1997.*, 170(1) str. 12 – 17. Dostupno na: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/9068768#>).
- (13) 11 % žena primilo je neželjene, uvredljive i seksualno eksplicitne poruke e-pošte ili SMS poruke ili neprimjerene uvredljive ponude na društvenim mrežama (FRA (2014.). *Violence against women: an EU-wide survey*. Main results report, str. 29, 95. Dostupno na: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>).
- (14) Pet posto žena u EU-u doživjelo je jedan ili više oblika uhođenja na internetu od navršene 15. godine (FRA, 2014.: str. 87.) Uhođenje na internetu u tom je kontekstu uključivalo uhođenje putem e-pošte, tekstnih poruka ili općenito na internetu.
- (15) Statistički podaci koje je obradio EIGE. Od 1 044 žene koje su pretrpjele jedan ili više od tri oblika uhođenja na internetu, 727 ih je doživjelo najmanje jedan ili više oblika fizičkog i/ili seksualnog nasilja od intimnog partnera. Od 677 žena koje su izjavile da su pretrpjele barem jedan od tri oblika utvrđena kao uznemiravanje na internetu, njih 518 (77 %) doživjelo je najmanje jedan ili više oblika fizičkog i/ili seksualnog nasilja od intimnog partnera, u sklopu pojave uznemiravanja na internetu.

- (16) Ne postoje dogovorene definicije na razini EU-a. Pojašnjenje oblika nasilja nad ženama i djevojkama na internetu može se pronaći ovdje: <http://wmcspeechproject.com/online-abuse-101/>.
- (17) Na primjer:
- Talijanka Tiziana Cantone počinila je samoubojstvo 2016. nakon objave osvetničke pornografije zbog koje je ranije dobila otkaz: <http://www.bbc.com/news/world-europe-37377286>;
  - Petnaestogodišnja Amanda Todd iz Kanade počinila je samoubojstvo 2012. nakon što je jedna muška osoba objavila njezine fotografije na internetu bez njezina pristanka: <http://www.bbc.co.uk/newsbeat/article/19960162/amanda-todd-memorial-for-teenage-cyberbullying-victim>;
  - Sedamnaestogodišnja Julia Rebecca iz brazilske savezne države Piauí oduzela si je život 2013. nakon što su seksualno eksplicitne snimke nje i njezina partnera objavljene bez njezina pristanka: <https://www.bustle.com/articles/9485-revenge-porn-legislation-called-for-in-brazil-following-17-year-olds-suicide>.
- (18) Prema istraživanju koje je provela neprofitna organizacija Cyber Civil Rights Initiative 2015.: <https://www.cybercivilrights.org/wp-content/uploads/2014/12/RPStatistics.pdf> (Napomena: u svrhu tog istraživanja upotrijebljen je prigodan uzorak od 1 606 ispitanika).
- (19) Vidjeti: <https://www.theguardian.com/technology/2015/jul/15/revenge-porn-cases-increase-police-figures-reveal>.
- (20) Kada se jedna domena isključi, nije neuobičajeno pronaći veći broj duplikata. Najproduktivniji primjer osvetničke pornografije na internetu, internetska stranica, "Is Anyone Up.com", u jednom je razdoblju imala i po 350 000 pregleda dnevno te je nadahnula niz stranica sličnih naziva nakon što je uklonjena s interneta 2012. godine. <https://www.theguardian.com/culture/us-news-blog/2012/dec/06/hunter-moore-isanyoneup-revenge-porn-website>.
- (21) <http://www.bbc.com/news/world-europe-38717186> i <http://www.independent.co.uk/news/world/americas/chicago-teenager-gang-rape-facebook-live-video-dozens-watched-a7642866.html>.
- (22) Uhođenje na internetu: uhođenje putem e-pošte, tekstnih poruka ili općenito na internetu – posebno utječe na mlade žene. Četiri posto žena u EU-u u dobi od 18 do 29 godina, tj. njih 1,5 milijun, doživjelo je uhođenje na internetu unutar 12 mjeseci prije sudjelovanja u intervjuu, u usporedbi s 0,3 % žena starijih od 60 godina. (FRA (2014.). *Violence against women: an EU-wide survey*. Main results report. Dostupno na: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>).
- (23) Seksualno uznemiravanje: neverbalni oblici nasilja koji uključuju uznemiravanje na internetu; 11 % žena primilo je neželjene, uvredljive i seksualno eksplicitne poruke e-pošte ili SMS poruke ili uvredljive i neprimjerene ponude na stranicama društvenih mreža (odnosi se na oblike nasilja koje je žena doživjela otkad je navršila 15 godina). (FRA (2014.). *Violence against women: an EU-wide survey*. Main results report.) Dostupno na: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>).
- (24) K. Helweg-Larsen, N. Schütt, i H.B. Larsen (2012.). Predictors and protective factors for adolescent Internet victimization: results from a 2008 nationwide Danish youth survey. *Acta Paediatrica*, 101(5), str. 533. – 539.
- (25) Na primjer, Engleska i Wales su 2014. kriminalizirale osvetničku pornografiju. BBC je s pomoću zahtjeva za pristup informacijama analizirao podatke iz 31 policijske jedinice u Engleskoj i Walesu u razdoblju između travnja i prosinca 2015. Međutim, spol žrtve i odnos s počiniteljem u većini slučajeva nisu zabilježeni, što ograničava korisnost podataka. Dostupno na: <https://docs.google.com/spreadsheets/d/1T6bqW-css4JKu7L9LV11VLy-z8FeYPUP42ZW-SNe3Gmw/edit#gid=2041719221>.
- (26) Henry, N. i Powell, A. (2015.). Beyond the 'sext': Technology-facilitated sexual violence and harassment against adult women. *Australian and New Zealand Journal of Criminology*, 48(1), str. 105.
- (27) <http://www.bbc.com/news/uk-37278264>.
- (28) EAW (2013.). *New Technology: Same Old Problems*. Report of a roundtable on social media and violence against women and girls. Dostupno na: http://www.endviolenceagainstwomen.org.uk/wp-content/uploads/Report_New_Technology_Same_Old_Problems.pdf, str. 5.
- (29) Vidjeti bilješku 11.
- (30) Nobles, M.R., Reyns, B.W., Fox, K.A. i Fisher, B.S. (2014.). Protection against pursuit: A conceptual and empirical comparison of cyberstalking and stalking victimization among a national sample. *Justice Quarterly*, 31(6), str. 53. – 65.
- (31) Smjernice Službe krunskog tužiteljstva o kaznenom progonu kaznenog djela javnog objavljivanja privatnih fotografija i filmova seksualnog sadržaja. Dostupno na: http://www.cps.gov.uk/legal/p_to_r/revenge_pornography/.
- (32) Služba krunskog tužiteljstva (2016.). *Violence against women and girls: Crime report 2015-16*, str. 11. Dostupno na: http://www.cps.gov.uk/publications/docs/cps_vawg_report_2016.pdf.

- (³³) <https://www.transatlantic-lawyer.com/2016/09/france-the-new-digital-law-is-adopted/>
- (³⁴) <https://www.theguardian.com/technology/2014/may/22/revenge-porn-victims-boost-german-court-ruling>
- (³⁵) <https://www.beds.ac.uk/research-ref/irac/nccr>
- (³⁶) Maple, C., Shart, E., Brown, A. (2011.). *Cyber stalking in the United Kingdom: An Analysis of the ECHO Pilot Survey*. Sveučilište u Bedfordshireu. Dostupno na: https://www.beds.ac.uk/_data/assets/pdf_file/0003/83109/ECHO_Pilot_Final.pdf.
- (³⁷) Priopćenje za javnost Vlade Ujedinjene Kraljevine (2015.). Dostupno na: <https://www.gov.uk/government/news/hundreds-of-victims-of-revenge-porn-seek-support-from-helpline>.
- (³⁸) Izvješće Ureda visokog povjerenika za ljudska prava o načinima prevladavanja digitalnog jaza među spolovima iz perspektive ljudskih prava – odgovor Slovenije. Dostupno na: <http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Women/WRGS/GenderDigital/SLOVENIA.docx>.
- (³⁹) https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/cybercrime_en

Europski institut za ravnopravnost spolova (EIGE) je centar znanja o ravnopravnosti spolova u Europskoj uniji. EIGE pruža podršku tvorcima politika i svim relevantnim institucijama u njihovim nastojanjima da ravnopravnost između žena i muškaraca postane stvarnost za sve Europljane tako što im pruža posebno stručno znanje te usporedive i pouzdane podatke o ravnopravnosti spolova u Europi.

© Europski institut za ravnopravnost spolova, 2017.
Umnažanje je dopušteno pod uvjetom da je izvor naveden.

